

Pedagogisch beleidsplan Gastouderopvang

Versie september 2018

Gastouderbureau Drieluik

Inleiding

1. Gastouderopvang	blz 2
2. Kwaliteit gastouderbureau	blz 6
3. De begeleiding vanuit het gastouderbureau	blz 9
4. Pedagogisch basisdoelen binnen de gastouderopvang	blz 11
5. De ontwikkelingsfasen van een kind en het toepassen van spel	blz 15
Lijst met gebruikte afkortingen	blz 19

Inleiding

Gastouderbureau Drieluik (verder aangeduid als 'gastouderbureau') is in 2017 ontstaan als doorstart na het faillissement van Drieluik Kinderopvang. Drieluik verzorgde al sinds 1991 gastouderopvang voor vraag- en gastouders. Vraagouders zijn de klanten, die hun kind(eren) willen onderbrengen bij een gastouder terwijl de vraagouders werken of studeren. Gastouders zijn mensen die bereid zijn opvang te verlenen in hun eigen huis en die door het gastouderbureau zijn gescreend op kwaliteitseisen.

Het gastouderbureau werkt met bemiddelingsmedewerkers. Zij bemiddelt en onderhoudt contacten met vraag- en gastouders, zij voert de administratie uit en heeft een adviserende taak. Gastouderbureau Drieluik voert de kassiersfunctie uit. Tevens zorgt het gastouderbureau voor deskundigheidsbevordering van gastouders.

Al deze activiteiten vinden plaats volgens de Wet Kinderopvang en de GGD adviseert en controleert het gastouderbureau in opdracht van de gemeente.

Dit pedagogisch beleidsplan gastouderopvang geeft alle partijen houvast in de dagelijkse praktijk en wordt tijdens een intakegesprek met vraag- en gastouder besproken, ook is het onderdeel van het informatiepakket. Door het ondertekenen van de overeenkomst tussen gastouder en gastouderbureau en tussen vraagouder en gastouderbureau onderschrijven zij automatisch dit beleid.

1.0 Gastouderopvang

Gastouderopvang is de opvang van kinderen in de woning van de gastouder. Het kind draait mee in het gezin van de gastouder, waarbij rekening gehouden wordt met de opvoedingswensen van de vraagouders.

Daarnaast zijn er op speciaal verzoek mogelijkheden voor Thuisopvang, dat wil zeggen dat de gastouder de kinderen opvangt in het huis van de vraagouder. Deze vorm van opvang valt onder de regeling "Dienstverlening aan huis". Hieraan zijn bepaalde voorwaarden verbonden. Informatie is op aanvraag verkrijgbaar.

De gastouder kan met de vraagouder individuele afspraken maken over de pedagogische invulling van de opvang. Gastouders zijn niet in loondienst van het gastouderbureau. Ze melden zich aan bij het gastouderbureau om tegen een vergoeding opvang te verzorgen aan gastkinderen. Het gastouderbureau geeft een advies over de vergoeding per uur, echter is de gastouder vrij om hiervan af te wijken. Dit wordt uiteraard gecommuniceerd met de vraagouder(s). Gastouders geven zelf aan hoeveel kinderen ze op willen vangen en welke dagen en tijden ze beschikbaar zijn, uiteraard binnen de wettelijke grenzen (zie 1.4).

Gastouderbureau Drieluik verwacht wel dat gastouders bij aanvang van hun werkzaamheden tenminste gedurende een half jaar beschikbaar is voor de gastouderopvang.

1.1. Visie gastouderopvang

De gastouder werkt vanuit haar eigen unieke gezinssituatie en heeft aandacht voor ieder kind persoonlijk, zodat elk kind zich optimaal kan ontwikkelen en de gastouder stimuleert het kind in zijn/haar ontwikkeling. In die zin is gastouderopvang maatwerk. De gastouder heeft veel ruimte om haar werkzaamheden naar eigen inzicht in te vullen. Zij dient het pedagogisch beleidsplan gastouderopvang van Gastouderbureau Drieluik te kennen en te volgen. Zij is vrij om daarnaast een pedagogisch werkplan op te stellen.

De gastouder en vraagouder gaan akkoord met een overeenkomst van opdracht die het

gastouderbureau voor hen opstelt. De taak van het gastouderbureau ligt in het scheppen van goede voorwaarden en de begeleiding en bewaking van elke specifieke koppeling.

1.2 Kenmerken van de gastouderopvang

Gastouderopvang is een professionele vorm van kinderopvang met een aantal specifieke kenmerken:

- De leeftijd van de kinderen kan variëren van 0 jaar tot einde basisschoolleeftijd.
- De opvang is flexibel en kleinschalig en kan daardoor tegemoetkomen aan de specifieke wensen van de vraagouder.
- De gastouder introduceert bij de gastkinderen haar regels en voor de kinderen geeft dit duidelijkheid en regelmaat.
- De opvang vindt plaats in het huis van de gastouder waardoor de gastkinderen meedraaien in dit gezin.
- De opvang kan ook plaatsvinden in de eigen woonomgeving van het kind (zogenaamde thuisopvang)
- De gastouder voldoet aan de door de wet gestelde eisen en aan de door het gastouderbureau opgestelde selectiecriteria.
- De vraagouder heeft keuzevrijheid; kiest zij voor een kinderdagverblijf dan wel buitenschoolse opvang of kiest zij voor kleinschalige gastouderopvang.

De opvang tussen de middag voor schoolgaande kinderen, de zogenaamde tussen schoolse opvang, valt niet onder de wet kinderopvang, dus hiervoor kunnen geen uren worden geregistreerd door de gastouder.

1.3 Maximumaantal kinderen per leeftijdsgroep

De Wet Kinderopvang schrijft maximale kind aantallen voor die tegelijkertijd bij de gastouder opgevangen kunnen worden;

- Er worden maximaal twee kinderen van 0 jaar gelijktijdig opgevangen.
- Er worden maximaal vier kinderen van 0 en 1 jaar gelijktijdig opgevangen.
- Er worden maximaal vijf kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar gelijktijdig opgevangen.
- Er worden maximaal zes kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 13 jaar gelijktijdig opgevangen.

Let op: In alle bovengenoemde bepalingen geldt dat alle kinderen in huis tot de leeftijd van 10 jaar meetellen, dus eigen kinderen en spelende kinderen tellen ook mee.

Achterwachtregeling

Bij de opvang van 4 kinderen of meer tegelijkertijd (inclusief eigen kinderen tot de leeftijd van 10 jaar) moet er een achterwacht zijn geregeld. Deze achterwacht dient beschikbaar te zijn en in geval van calamiteiten moet deze persoon zich onmiddellijk naar het opvangadres begeven en daar aanwezig zijn binnen de ambulance aanrijtijden. Deze achterwacht dient tijdens de opvangtijden altijd telefonisch bereikbaar te zijn. Verder moeten de vraagouders op de hoogte zijn, wie deze persoon is.

1.4 Voorwaarden en (kwalitatieve) eisen aan de gastouder

De Wet Kinderopvang omschrijft de wettelijke eisen aan een gastouder. Daarnaast streeft het gastouderbureau naar kwalitatief goede opvang. Om die kwaliteit te bewaken heeft het

gastouderbureau de volgende werkwijze: Nadat een persoon geïnteresseerd is om gastouder te worden, ontvangt de belangstellende digitaal informatie. Hierin zit een inschrijfformulier voor de geïnteresseerde gastouder. Na ontvangst van een getekend inschrijfformulier bij het gastouderbureau houdt een bemiddelingsmedewerker een intakegesprek.

Allereerst wordt gelet op de wettelijke eisen, daarnaast maakt de bemiddelingsmedewerker een inschatting van de aanwezige kwaliteiten van deze persoon.

Wettelijke eisen:

- De gastouder is minimaal 18 jaar.
- De gastouder moet in het bezit zijn van voldoende opleiding; een diploma MBO-2 Helpende (Zorg en) Welzijn, of een ervaringscertificaat MBO-2 Helpende (Zorg en) Welzijn, of een diploma dat vermeld is op de diplomalijst (kindgerichte of zorggerichte opleidingen) (Zie de website van Rijksoverheid “Download diplomalijst gastouders”)
- De gastouder dient zich in te schrijven in het Personen Register Kinderopvang (PRK) middels een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) die niet ouder is dan 2 maanden. Bij deze inschrijving vraagt de gastouder om een koppeling met Gastouderbureau Drieluik.
- Meestal is de opvang bij de gastouder thuis. In dat geval moeten ook de partner en huisgenoten boven de 18 jaar en structureel aanwezigen zich inschrijven in dit Personen Register Kinderopvang middels een Verklaring Omtrent Gedrag. Structureel aanwezigen zijn mensen die tijdens de opvang regelmatig aanwezig zijn. Regelmatig wil zeggen minstens één keer in de drie maanden, gedurende een half uur of langer. De bemiddelingsmedewerker verzorgt de aanvraag voor deze VOG. De kosten hiervan zijn voor de gastouder evenals de inschrijfkosten voor dit Personen Register Kinderopvang.
- De gastouder dient in het bezit te zijn van een geldig ID-bewijs of Paspoort.
- Een gastouder dient te beschikken over een geregistreerd en geldig EHBO-certificaat gericht op kinderen (EHAK). Jaarlijks zal herhaling van de geleerde aspecten plaats moeten vinden. Het gastouderbureau biedt dit aan via een vaste docent die gecertificeerd is en als zodanig erkend door het Oranje Kruis. De kosten hiervan zijn voor de gastouder. De gastouder kan ook via een eigen opleider de herhaling volgen.
- De gastouder is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK).

Aanvullende (wettelijke) eisen:

- De gastouder spreekt Nederlands tijdens de opvang
- De gastouder is in staat professioneel te handelen en is lichamelijk en geestelijk gezond.
- De gastouder heeft geen kinderen die (tijdelijk) onder toezicht staan.
- De gastouder is niet (tijdelijk) ontheven of ontzet uit het ouderlijk gezag.
- De gastouder respecteert en staat open voor andere gewoontes, culturen, levenswijzen en opvoedingsideeën, respecteert privacygevoelige gegevens en speelt geen informatie door aan derden.
- Alvorens de opvang gaat starten, heeft de bemiddelingsmedewerker i.v.m. de kwaliteitsbewaking zich op de hoogte gesteld van de speel- en slaapruiimte d.m.v. een rondgang door de woning van de opvanglocatie de z.g. Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE). Indien nodig wordt er een Actieplan opgesteld. De bemiddelingsmedewerker bewaakt de voortgang van dit actieplan. De vraagouders zien deze RIE in en worden in gelegenheid gesteld opmerkingen te maken of vragen te stellen. Vervolgens wordt er

jaarlijks door de bemiddelingsmedewerker samen met de gastouder een RIE uitgevoerd en eventueel een actieplan opgesteld. Ook na een verbouwing van de opvanglocatie zal de gastouder het gastouderbureau hierop attenderen vanwege het opnieuw uitvoeren van een RIE. De gastouder is zich steeds bewust van een veilige en hygiënische leefomgeving. Enkele onderdelen uit deze RIE:

- De gastouder heeft beschikbare speel- en slaapruiimte en buitenspeelmogelijkheden voor het kind, dit wordt beoordeeld in relatie tot het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Tevens is er voor kinderen jonger dan een half jaar een slaapruiimte beschikbaar die gescheiden van de woonkamer is.
- De gastouder zorgt voor voldoende en goed functionerende rookmelders op de opvanglocatie.
- De gastouder zorgt ervoor dat de opvanglocatie altijd rookvrij is.
- De gastouder is goed telefonisch bereikbaar.
- Het gastouderbureau werkt met de Meldcode: Protocol “Kinder mishandeling en grensoverschrijdend gedrag” voor de kinderopvang. Dit wordt besproken tijdens het intakegesprek met een belangstellende gastouder. Dit punt wordt regelmatig tijdens een deskundigheidsbevorderende bijeenkomst onder de aandacht gebracht. (zie ook 2.1)
- De gastouder heeft kennisgenomen van dit Pedagogisch beleidsplan en is in staat pedagogische verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van de op te vangen kinderen. De gastouder is in staat dit bespreekbaar te maken met de vraagouders en kan eventueel advies vragen bij de bemiddelingsmedewerker.

Nadat de gastouder als bekwaam wordt beoordeeld door het gastouderbureau en alle benodigde bewijsstukken zijn door de gastouder aangeleverd, verzorgt de bemiddelingsmedewerker de aanvraag van deze gastouder in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) bij de Gemeente waar de gastouder woont. De meeste gemeenten berekenen hiervoor kosten (leges) die voor rekening komen van deze aanstaande gastouder. In geval van thuisopvang zijn de kosten voor de vraagouder.

Om de kwaliteit tijdens de gastouderopvang bespreekbaar en transparant te maken, heeft het gastouderbureau 3 documenten opgesteld.

1. **De algemene voorwaarden gastouderopvang.** Deze worden beschikbaar gesteld aan gast- en vraagouders. Hierin staat o.a. de klachtenprocedure beschreven.
2. **De adviesregels en richtlijnen.** Deze worden beschikbaar gesteld aan zowel gast- als vraagouders. Tijdens het koppelingsgesprek wordt door de bemiddelingsmedewerker gevraagd of kennis is genomen van de inhoud en of er nog punten zijn die bespreekbaar gemaakt moeten worden.
3. **Privacyverklaring.** In 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing als vervanger van Privacywetgeving. In het kader van deze wet heeft Gastouderbureau Drieluik een Privacyverklaring opgesteld. Deze verklaring maakt onderdeel uit van het digitale informatiepakket en de nieuwste versie is altijd te lezen op de website www.gastouderbureaudrieluik.nl

1.5 Deskundigheidsbevordering gastouders

De kwaliteit en deskundigheid van gastouders is een belangrijke garantie voor goede opvang van kinderen. Het gastouderbureau organiseert en faciliteert 4 gastouder bijeenkomsten per

jaar, bedoeld voor alle actieve gastouders. Tijdens deze bijeenkomsten is aandacht voor het pedagogisch handelen, veiligheid, hygiëne en signaleren kindermishandeling. Tevens is er gelegenheid om ervaringen te delen. Deze bijeenkomsten stimuleren het onderlinge contact tussen gastouders en hebben een leereffect. Daarnaast kan het gastouderbureau een thema-avond of trainingsavond organiseren voor gastouders.

1.6 Gastouder en de buitenwereld

De gastouder is vrij om zelf reclame te maken voor haar werkzaamheden om zo nieuwe ouders aan te trekken. Voor zelfstandige gastouders (ZZP'ers) is het een advies vanuit de belastingdienst om zelf reclame te maken om zo hun onafhankelijkheid van het gastouderbureau te kunnen aantonen. De gastouder kan via internet of een oproep bij de plaatselijke supermarkt reclame maken. Ook staat het de gastouder vrij om een facebook pagina te hebben. Wel verwacht het gastouderbureau dat de gastouder voorzichtig omgaat met privacygevoelige gegevens en zij heeft toestemming nodig van een vraagouder voor het plaatsen van foto's en/of namen van opvangkinderen.

Tijdens het koppelingsgesprek komt dit punt aan de orde, zodat de vraagouder kan aangeven of zij hier wel of niet haar toestemming voor geeft. Tevens is het mogelijk gegeven toestemming altijd later weer in te trekken.

In de overeenkomst van opdracht wordt de gast- en vraagouder erop gewezen elkaars privacy te respecteren en dat besproken informatie tijdens contacten (officiële en ongedwongen contacten) niet met andere buitenstaanders wordt gedeeld.

Indien de gastouder een vermoeden heeft van kindermishandeling mag zij, buiten de vraagouder om advies vragen aan de bemiddelingsmedewerker.

Gastouderbureau Drieluik heeft een website (www.gastouderbureaudrieluik.nl) en ook een facebook pagina. De facebook pagina wordt met name gebruikt om bekendheid te geven aan activiteiten of om informatie te delen vanuit de branche gastouderopvang. De website verschaft veel informatie over gastouderopvang en is bedoeld voor aangesloten en geïnteresseerde ouders en gastouders. Ook wordt hierop nieuws vermeld. Ongeveer drie keer per jaar ontvangen de vraagouders per mail een nieuwsbrief van het gastouderbureau.

2.0 Kwaliteit Gastouderbureau

Het gastouderbureau heeft een begeleidende, bemiddelende en administratieve functie.

- Het gastouderbureau en de gastouder zijn op werkdagen bereikbaar voor de vraagouder; telefonisch of via mail of app contact.
- Het gastouderbureau heeft een kassiersfunctie. Dit houdt in dat het gastouderbureau het betalingsverkeer tussen gast- en vraagouder verzorgt. De gastouder registreert de opvangtijden per opvangdag. Zodra een maand is verstreken, wordt deze urenregistratie per mail verstuurd aan de vraagouder, die op haar beurt dit beoordeelt. Aan de hand van een goedgekeurde urenregistratie wordt een factuur opgemaakt voor de vraagouders. Nadat zij aan hun betalingsverplichting hebben voldaan, zal het gastouderbureau binnen 5 werkdagen de bijbehorende vergoeding aan de gastouder uitkeren.
- Het intakegesprek met een potentiële gastouder vindt plaats op het opvangadres.
- Het intakegesprek met de vraagouder(s) vindt in principe plaats op het woonadres van de ouder(s).

- Het koppelingsgesprek vindt plaats op het opvangadres (in geval van thuisopvang is dit het huis van de vraagouder).
- Elke gastouder wordt minimaal 3 maal per jaar op het opvangadres bezocht door de bemiddelingsmedewerker. Tijdens het jaarlijkse voortgangsgesprek met de gastouder, tijdens het evaluatiegesprek met het vraaggezin en tijdens de uitvoering van de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE).
- De RIE vindt plaats vóór de start van de opvang op het opvangadres en wordt jaarlijks herhaald.
- Jaarlijks wordt mondeling een evaluatiegesprek gehouden met elke vraagouder en de gastouder op de opvanglocatie, hiervan wordt verslag gelegd door de bemiddelingsmedewerker. Dit verslag wordt door de vraag- en gastouder ondertekend en is digitaal zichtbaar in het systeem voor de betrokkenen.
- De bemiddelingsmedewerker die de huisbezoeken en de inhoudelijke begeleiding op het gebied van opvang en pedagogiek verzorgt, voldoet aan de kwalificatie-eis zoals vastgelegd in de CAO Kinderopvang (minimaal mbo 3 niveau, inclusief pedagogisch component).
- Het gastouderbureau zorgt ervoor dat, aantoonbaar, tenminste 16 uur per jaar wordt besteed per actieve gastouder aan bemiddeling en begeleiding.
- Het gastouderbureau informeert de vraag- en gastouder op tijd over de wijziging van de adviestarieven. Deze wijzigingen komen tot stand uit overleg tussen de oudercommissie en de vertegenwoordigers van Gastouderbureau Drieluik.

2.1 Meldcode Kindermishandeling

Het gastouderbureau is wettelijk verplicht te werken met een meldcode kindermishandeling. Binnen de kinderopvang is in juni 2018 het protocol “Kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag” voor de Kinderopvang geïntroduceerd. Ten opzichte van de vorige meldcode kent deze het afwegingskader dat vanaf 1 januari 2019 verplicht is om toe te passen. In het kort noteren we hier enkele taken en verantwoordelijkheden:

- **De gastouder** dient te kunnen signaleren en deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. De gastouder dient ook alert te zijn op signalen die wijzen op seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling. Deze signalen dienen zo snel mogelijk te worden neergelegd bij de bemiddelingsmedewerker.
- Gastouderbureau Drieluik heeft **twee bemiddelingsmedewerkers**, zij zijn beide aandachtsfunctionaris. Indien nodig treden zij op als aandachtsfunctionaris in het werkgebied van de ander.
- De **aandachtsfunctionaris** dient met de gastouder te overleggen welke rol de gastouder heeft in vervolgstappen (zoals observeren of een gesprek voeren met de vraagouder).
- De verantwoordelijkheid voor het volgen van de stappen ligt bij de aandachtsfunctionaris.
- Indien nodig treedt de bemiddelingsmedewerker op als aandachtsfunctionaris in het werkgebied van de ander.
- **De houder of directie van het gastouderbureau** draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit protocol. De houder/directie draagt er

zorg voor dat de gastouders op de hoogte zijn van de meldcode en er naar kunnen handelen.

De meldcode omschrijft wanneer er sprake is van een meldplicht. Melden zal dan in de meeste gevallen geschieden bij Veilig Thuis Drenthe, een onderdeel van GGD Drenthe. De gastouders ontvangen een Sociale kaart van het gastouderbureau. De meest actuele zal te zien zijn in de digitale account van elke gastouder.

2.2. Oudercommissie

Gastouderbureau Drieluik heeft een oudercommissie, zoals aangegeven in de Wet Kinderopvang. De oudercommissie is een advies- en overlegorgaan dat bestaat uit een vertegenwoordiging van de ouders of verzorgers van geplaatste kinderen.

Wat doet de oudercommissie:

- Zij stelt zich ten doel de belangen van kinderen en de ouders verbonden aan het gastouderbureau zo goed mogelijk te behartigen en de ouders te vertegenwoordigen.
- Zij doen dit door de houders van het gastouderbureau te adviseren ten aanzien van kwaliteit. Het adviesrecht van een oudercommissie is vastgelegd in de Wet Kinderopvang.
- De oudercommissie wordt regelmatig geïnformeerd door Gastouderbureau Drieluik over ontwikkelingen.
- De oudercommissie vergadert tenminste 3 x per jaar. Hiervan is tenminste 1 keer met de houder van het gastouderbureau waarbij het pedagogisch beleid op de agenda staat.
- De oudercommissie zal jaarlijks verslag uitbrengen van haar activiteiten naar alle ouders.
- De oudercommissie mag jaarlijks een bijeenkomst voor ouders organiseren met een bepaald thema.
- Tussen Gastouderbureau Drieluik en de Oudercommissie is een Reglement Oudercommissie en een Huishoudelijk Reglement Oudercommissie opgesteld die door beiden partijen zijn ondertekend. Hierin liggen taken en verantwoordelijkheden vast evenals communicatie en facilitering.
- De oudercommissie kan in geval van meningsverschil met de houder van het gastouderbureau een beroep doen op de Landelijke Klachtenkamer.
- De oudercommissie kan gebruik maken van de website van BOinK, de landelijke belangenvereniging voor Ouders in de Kinderopvang.
- De ouders kunnen zich in contact stellen met de oudercommissie. Op de website is te lezen hoe men met de huidige OC leden in contact kan komen.

2.3 Naleving van kwaliteit in de gastouderopvang

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Coevorden (de gemeente waar Gastouderbureau Drieluik is gevestigd) is verantwoordelijk voor het toezicht houden op naleving van de kwaliteit van kinderopvangvoorzieningen zoals is vastgelegd in de Wet Kinderopvang. In opdracht van de gemeente Coevorden controleert daarom de GGD Drenthe het gastouderbureau op uitvoering en kwaliteit van haar werkzaamheden binnen de wettelijke kaders. Deze controle vindt plaats door een jaarlijks bezoek van GGD Drenthe

aan een vertegenwoordiger van het gastouderbureau. Het gastouderbureau is verplicht inzage te geven in de ter plekke gevraagde stukken. Soms vraagt GGD Drenthe al vooraf aan het bezoek bepaalde informatie op te sturen. Het inspectierapport die de GGD opstelt naar aanleiding van dit bezoek, geeft het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente een advies betreffende handhaven of niet. Handhaven kan geadviseerd worden na overtreding van bepalingen uit de Wet Kinderopvang. Het definitieve inspectierapport is openbaar en wordt in het LRK beschikbaar gesteld. Tevens wordt op de website van Gastouderbureau Drieluik (www.gastouderbureaudrieluik.nl) een link aangemaakt naar het laatste rapport. De oudercommissie ontvangt tevens een kopie.

De GGD Drenthe is tevens de organisatie die controles uitvoert bij de gastouder op de opvanglocatie. Dit gebeurt eerst als onderdeel van de toelating van de gastouder in het LRK. Daarna bezoekt een GGD-inspecteur ongeveer 5% van de gastouders steekproefsgewijs. Soms gebeurt dit onverwachts, soms gebeurt dit aangekondigd. De GGD-inspecteur vraagt de gastouder naar de verplichte items als diploma's en Paspoort/ Identiteitskaart en kan vragen stellen over het pedagogisch beleidsplan, pedagogisch handelen, veiligheid en het protocol "Kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag" voor de kinderopvang.

3.0 De begeleiding vanuit het gastouderbureau

Voor het zo optimaal mogelijk gestalte geven aan de gastouderopvang van kinderen is het belangrijk een goede afstemming en samenwerking te hebben tussen alle betrokkenen: de vraagouders, de gastouder en het gastouderbureau. Voor ouders is het belangrijk vertrouwen te hebben in de opvangsituatie van hun kind. De gastouder dient daarom voldoende informatie over het kind te horen, dit komt tijdens het koppelingsgesprek aan de orde. Gedurende de opvangperiode zijn er een aantal vaste contactmomenten;

3.1 Kennismakingsgesprek

Bij de kennismaking tussen vraag- en gastouder zullen zij zelf moeten beoordelen of zij voor elkaar de geschikte personen zijn. Ter ondersteuning hiervoor heeft het gastouderbureau een "Handleiding voor het kennismakingsgesprek" beschikbaar. Het is goed om tijdens dit kennismakingsgesprek o.a. af te stemmen of de opvoedwaarden grotendeels op dezelfde lijn liggen.

3.2 Koppelingsgesprek

Na een positieve kennismaking vindt er een koppelingsgesprek plaats tussen vraag- en gastouder en de bemiddelingsmedewerker. Tijdens dit gesprek worden de overeenkomsten besproken en wordt een bijlage ingevuld, waarin alle afspraken worden vastgelegd over de opvoeding en verzorging van het kind (kinderen) zoals gebruikelijk dagritme, voeding enz. De vraagouder verstrekt aan de gastouder een Registratieformulier waarop gegevens staan hoe de vraagouder bereikbaar is en o.a. bij welke huisarts het kind bekend is en of het kind deelneemt aan het Rijksvaccinatieprogramma. Tevens verstrekt de ouder een kopie van het zorgpasje aan de gastouder (of het polisnummer). Tijdens calamiteiten beschikt de gastouder zo over de benodigde informatie en zo kan zij indien nodig gepaste actie ondernemen. *1

3.3 Evaluatiegesprekken

Na een proeftijd van 6 weken kan er op verzoek van de vraag- en/of gastouder een evaluatiegesprek plaatsvinden om te bespreken of alles naar verwachting verloopt. Normaal gesproken vindt éénmaal per jaar een evaluatiegesprek plaats bij de gastouder thuis. Het behoort tot de mogelijkheden om tussentijds een evaluatiegesprek te plannen indien daar behoefte aan is. Dit initiatief kan van de vraag- en/of gastouder afkomstig zijn, maar ook vanuit de bemiddelingsmedewerker indien zij hiertoe een aanleiding heeft.

3.4 Einde van de opvang

In de proeftijd van 6 weken geldt geen opzegtermijn. Daarna heeft zowel de gastouder als de vraagouder een opzegtermijn van 1 maand richting elkaar en richting het gastouderbureau. Stopzetting richting het gastouderbureau dient schriftelijk te gebeuren en zal schriftelijk worden bevestigd.

Als de opvang bij een gastouder stopt, om welke reden dan ook, is het belangrijk voor het kind om afscheid te kunnen nemen van de gastouder en eventuele andere gezinsleden. Het kind is zich gaan hechten aan de mensen, gewend geraakt aan de gang van zaken binnen het gezin van de gastouder en moet de kans krijgen hier afstand van te nemen en zich voor te bereiden op een andere situatie. Het gastouderbureau verwacht van de vraag- en gastouder dat ze hier rekening mee houden. Een eindgesprek vindt normaal gesproken plaats in bijzijn van de bemiddelingsmedewerker.

3.5 Eind enquête

Wanneer de gastouderopvang beëindigd wordt, krijgen de vraagouders de gelegenheid een enquête in te vullen (eventueel anoniem). Dit wordt gebruikt om de kwaliteit van gastouderopvang te bewaken en eventueel te verbeteren. Als een gastouder stopt, wordt een afsluitend gesprek gehouden.

Het gastouderbureau zorgt indien nodig voor uitschrijving van de gastouder uit het LRK en het ontkoppelen in het PRK.

*1 gepaste actie kan ook nodig zijn als er sprake is van gezondheidsrisico's. Het staat ouders vrij om een keuze te maken van deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma. Echter kan dit gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Daarom wordt de gastouder geïnformeerd over de keuze tijdens dit koppelingsgesprek. De gastouder beoordeelt in geval van kinderziekten welke eventuele ziekerisico's er zijn. Zij vraagt advies aan het gastouderbureau. Indien nodig kan het gastouderbureau in samenwerking met de gastouder de ouders die van dezelfde gastouder gebruikt maken, informeren over de ziekerisico's die het gevolg kunnen zijn van geen deelname aan het Rijksvaccinatieprogramma.

4.0 Pedagogische basisdoelen binnen de gastouderopvang

In de Wet Kinderopvang is gekozen voor vier opvoedings-doelen, opgesteld door professor J.M.A. Rixen-Walraven. Deze doelen worden gezien als universele basisdoelen van de opvoeding van kinderen voor zowel thuis, op school als in de kinderopvang. Hieronder benoemen we deze basisdoelen, daarna zal dit per doel verder worden uitgewerkt in de volgende paragrafen.

1. Kinderen een gevoel van emotionele veiligheid bieden.

Jonge kinderen moeten zich veilig en beschermd voelen. Een kind dat zich niet veilig voelt staat niet open om te spelen en te leren. Het gevoel van veiligheid wordt in belangrijke mate bepaald door de gastouder, de (speel)omgeving waarin het kind zich bevindt en het contact met andere kinderen.

2. Kinderen gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.

Jonge kinderen hebben veel te ontdekken en te leren. Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen op verschillende gebieden: motorisch, cognitief, emotioneel en sociaal. Een kind moet zelfstandigheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit kunnen ontwikkelen.

3. Kinderen gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties.

Kinderen moeten leren communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten voorkomen en oplossen. Door het leren van sociale competenties geef je kinderen de kans om zich te ontwikkelen tot personen die goed kunnen functioneren in de samenleving.

4. Kinderen gelegenheid bieden om zich de normen en waarden, de 'cultuur' van de samenleving eigen te maken: socialisatie.

Kinderen moeten leren wat wel en niet mag. Er zijn veel ongeschreven gedragsregels en ook daar moeten kinderen kennis van nemen. Voorbeelden zijn: 'je mag een ander geen pijn doen' en 'samen delen', 'we doen het om de beurt, zodat iedereen aan de beurt komt' enz. Kinderen leren dit spelenderwijs en in de dagelijkse omgang met elkaar. Dit basisdoel is de kern van de opvoeding. Kinderen maken kennis met grenzen, normen en waarden, maar ook met de omgangsvormen in onze samenleving.

De gastouder vangt gastkinderen op in een sfeer van huiselijkheid, veiligheid en vertrouwen waarbij het kind centraal staat en de gastouder voor het kind altijd het vaste gezicht is. De gastouder dient aandacht te besteden aan ieder kind en aandacht te besteden aan een dagelijkse overdracht richting de ouders. Zo wordt de gastouderopvang een waardevolle aanvulling op de opvoeding thuis. De ouders blijven echter verantwoordelijk voor de totale opvoeding. Afstemming tussen gastouder en ouder is belangrijk gedurende de hele gastouderopvang periode. Dit kan bijvoorbeeld gaan over regels.

4.1 Basisdoel 1: kinderen een gevoel van emotionele veiligheid bieden.

Kernwoorden zijn; lichamelijke veiligheid, emotionele veiligheid, respect, vertrouwen, vaste rituelen.

In de praktijk biedt de gastouder deze veiligheid door een vast gezicht te zijn voor het gastkind, zodat hechting kan plaatsvinden. De gastouder biedt duidelijkheid over regels en dagritme. De speelomgeving van het kind in en om het huis van de gastouder is veilig. Hierop

wordt gelet tijdens de uitvoering van de jaarlijkse Risico Inventarisatie en Evaluatie. De houding van de gastouder is altijd gericht op leersituaties. Zij is alert op het gedrag van het kind waaruit zij kan afleiden hoe het kind zich voelt. Als dit signalen geeft tot opvallend gedrag, zal de gastouder dit bespreekbaar maken met de ouders dan wel met de bemiddelingsmedewerker. Om een kind de gelegenheid te geven om zich veilig en vertrouwd te voelen in de nieuwe omgeving, wordt in het begin van de opvang afspraken gemaakt rondom gewenning. Tijdens het koppelingsgesprek wordt een formulier ingevuld met daarop de gewoontes van het kind, slaapritueel en eetgewoontes. Het kind kan iets vertrouwds vanuit huis meenemen (bijvoorbeeld een knuffel). Zo krijgt ieder kind de kans te wennen aan de situatie van gastouderopvang, waarbij de behoeften van het kind in ogenschouw worden genomen.

4.2 Basisdoel 2: Kinderen gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.

Persoonlijke competenties zijn alle dingen die het kind al kan: bewegen, praten, denken, omgaan met eigen gevoelens. Je competent voelen betekent het vertrouwen hebben dat je iets goed kunt. Dit kan groeien door succeservaringen.

Kinderen ontwikkelen zich door te spelen en te spiegelen, ieder kind op zijn of haar eigen tempo. Een gastouder biedt activiteiten en spelmaterialen aan die aansluiten op de leeftijd, ontwikkeling en belangstelling van het kind. Haar gedrag en haar manier van omgaan passen bij de leeftijd en het karakter van een kind en zij stimuleert de persoonlijke competenties. Laat kinderen zoveel mogelijk zelf doen. De gastouder laat het kind ervaren dat het iets goed kan. In hoofdstuk 5 komen we terug op de ontwikkelingsfasen van een kind op zowel verstandelijk/emotioneel, sociaal/emotioneel als op lichamelijk/persoonlijk niveau.

4.3 Basisdoel 3: Kinderen gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van sociale competenties.

Een gastouder stimuleert de sociale competentie van een kind. Sociale competenties gaan over het omgaan met anderen. De gastouder biedt activiteiten en spelmaterialen aan die een kind helpen bij het leren omgaan en samenwerken met andere kinderen en volwassenen. Zij helpt een kind om te oefenen met sociale vaardigheden en biedt daarbij steun en aanmoediging. Naast de relaties die het kind met zijn eigen ouders heeft, heeft het kind ook behoefte aan contacten met andere volwassenen en leeftijdsgenoten. Deze contacten zijn belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. Vanaf de leeftijd van ongeveer 2 jaar is het spelen met andere kinderen van belang. Voor de gastouder geldt dat het belangrijk is eigen kinderen voor te bereiden op de komst van een gastkind en het te betrekken bij verzorging en opvoeding. Zo wordt gastouderopvang een verrijking voor alle gezinsleden en niet een indringer die aandacht van de eigen ouder opeist.

4.4 Basisdoel 4: Kinderen gelegenheid bieden om zich de normen en waarden, de ‘cultuur’ van de samenleving eigen te maken: socialisatie.

De vorming van kinderen zal onder meer plaatsvinden door hun omgang met volwassenen en andere kinderen. Bij het overdragen van waarden en normen fungeren gastouders als een voorbeeld (rolmodel). Waarden zijn zaken die je belangrijk vindt, b.v. respect, trouw en eerlijkheid. Een norm is gedrag waardoor anderen kunnen zien wat jij belangrijk vindt.

Bijvoorbeeld: 'Ik wil dat je de waarheid spreekt'. Door zelf ook de waarheid te spreken, laat je merken dat je eerlijkheid belangrijk vindt.

De gastouder legt in gesprekken uit wat de omgangsvormen en gedragsregels tussen mensen zijn. Hierdoor weet en begrijpt een kind wat er in een bepaalde situatie van hem wordt verwacht. Ook door zelf het goede voorbeeld te geven leer je kinderen het gewenste gedrag. Situaties zijn o.a. taalgebruik (niet schreeuwen), handen wassen na toiletbezoek, samen spelen, etiquette regels aan tafel (niet met volle mond praten), het uiten van emoties, bemiddelen bij conflicten en uitleggen hoe tot een oplossing te komen.

Aangezien het overbrengen van normen en waarden een belangrijk onderdeel is van de opvoeding van kinderen is het noodzakelijk dat hierover duidelijke afstemming bestaat tussen vraag- en gastouder. Deze uitwisseling van opvoedingsideeën zal een proces moeten zijn wat gedurende de hele opvangperiode een rol speelt.

Het is voor de gastouder belangrijk af en toe stil te staan bij haar eigen pedagogisch handelen. Vraag jezelf af: 'Wat doe ik bewust en wat doe ik onbewust?' Wees daarin kritisch naar jezelf. Bedenk voor jezelf wat je belangrijk vindt, wat je graag wilt ontwikkelen bij jezelf. Het betekent ook dat je uitleg kunt geven aan ouders, bemiddelingsmedewerker of de GGD inspecteur op welke manier je deze vier pedagogische doelen toepast in je werk als gastouder. Besef altijd dat je een grote bijdrage mag leveren aan een gezonde ontwikkeling van kinderen.

4.5 Belonen en Straffen.

Gast- en vraagouders worden geadviseerd regelmatig met elkaar te overleggen over de regels die het gastkind moet leren hanteren en de wijze waarop dit wordt gestimuleerd. Ook bij de selectie van gastouders, de koppeling tussen vraag en gastouders en de begeleiding zal aandacht besteed worden aan positieve en negatieve aandacht (belonen en straffen). We hanteren daarbij de volgende door pedagogische deskundigen aangedragen adviezen:

- * Duidelijke regels en deze consequent toepassen
- * Zelf het goede voorbeeld geven
- * Rekening houden met de leeftijd van het kind
- * Aan een kind altijd uitleggen waarom het straf krijgt
- * Goed gedrag altijd belonen, dit is beter dan slecht gedrag altijd bestraffen
- * Altijd proberen om slecht gedrag een positieve wending te geven b.v. een kind afleiden of met een ouder kind het voorval bespreken en sorry kunnen zeggen.
- * Luister naar het kind
- * Grijp bij pesten altijd in

Straffen is soms onvermijdelijk om verkeerd gedrag af te leren. Realiseer je als gastouder en ouder dat elke reactie van een opvoeder voor het kind een straf of beloning is. Maak eventueel gebruik van een strafstoeltje of een plekje, waar een kind even apart kan zitten van de groep. Maak daarna duidelijk waarom er straf werd gegeven. Er worden nooit z.g. pedagogische tikken uitgedeeld of geslagen. Het zijn tekenen van pedagogische machteloosheid bij gastouders/ouders. Bovendien is slaan geweld gebruiken en kinderen kunnen dan hetzelfde gaan doen. Dus geef altijd zelf het goede voorbeeld.

4.6 Communicatie tussen gast- en vraagouders

Gedurende de hele periode van gastouderopvang blijft het belangrijk dat de gast- en vraagouder(s) contact met elkaar onderhouden en afspraken maken. Onderstaand een omschrijving van momenten waarop communicatie plaatsvindt tussen gast- en vraagouder.

Haal- en brengcontacten

Bij het brengen en halen van het kind is er gelegenheid om elkaar op de hoogte te brengen van alles wat in het belang is voor de betrokkenen en moet in alle rust plaatsvinden. Tenslotte is dit een belangrijk overgangsmoment voor het kind van huis naar opvang of andersom. Haast werkt negatief op het welbevinden van de kinderen, en maakt het afscheid onnodig moeilijk.

De vraagouder kan vertellen hoe het thuis met het kind gaat, of er bijzonderheden zijn voorgevallen, of het kind helemaal fit is enz. De gastouder vertelt hoe de dag is verlopen: wat er die dag is gebeurd, wat het kind heeft gedaan, hoe het geslapen/ gegeten heeft. enz. En vertelt ook of er vervelende momenten waren tijdens de opvangdag. Eventueel kan gebruik gemaakt worden van een overdrachtsschriftje. Voor jonge kinderen wordt dit geadviseerd.

Evaluatiegesprek

Daarnaast is het goed om de ontwikkeling van het kind of andere opvallende zaken regelmatig als gespreksonderwerp aan de orde te laten komen. Uiteraard leent het evaluatiegesprek, waar de bemiddelingsmedewerker bij aanwezig is, zich uitstekend voor dergelijke onderwerpen.

Op eigen initiatief

Het staat de gast- en vraagouder vrij om op eigen initiatief samen een gesprek te plannen. Tenslotte kunnen zij elkaar ondersteunen in het hebben van een helder beeld van het kind en het bespreken van eventuele zorgpunten. Ook het bespreekbaar maken van het overbrengen van normen en waarden door de gastouder en de vraagouder is een belangrijk gespreksonderwerp.

Algemene informatie over communicatie

Soms kan het lastig zijn om over gevoelige onderwerpen met elkaar in gesprek te gaan. Toch leert de ervaring dat een goed gesprek kan bijdragen aan een goede opvang, waarbij het belang van het kind centraal blijft staan.

Besef dat informatie die jij over het kind kan geven, van grote waarde kan zijn.

Enkele algemene tips voor de gastouder bij een goede communicatie:

- Respecteer de pedagogische kennis van de ouder(s)
- Respecteer de positie van de ouder(s),
- Geef indien nodig kritiek op het gedrag in plaats van op de persoon
- Wees eerlijk en duidelijk
- Stel open vragen
- Ook een goede luisterhouding is belangrijk: actief luisteren en samenvatten van wat je hebt gehoord.

Tip voor gastouders

Een gastouder heeft passie voor haar werk. Ook zij kent grenzen. Wees hier open en eerlijk in. Vertrouw en gebruik je professionaliteit.

5.0 De ontwikkelingsfasen van een kind en het toepassen van spel

Enig inzicht in deze verschillende ontwikkelingsfasen kan de gastouder helpen het kind datgene te bieden wat het in de betreffende fase nodig heeft. Hieronder worden per leeftijdsgroep de ontwikkelingen geschetst van de volgende 3 ontwikkelingsgebieden.

- *lichamelijke/persoonlijke ontwikkeling*: Dit betreft de fysieke en motorische ontwikkeling (van grove naar fijne motoriek)
- *verstandelijke/emotionele ontwikkeling*: Dit betreft de ontwikkeling van het denken (cognitieve ontwikkeling) en ontwikkeling van taal (communiceren).
- *sociaal-emotionele ontwikkeling*; Dit betreft de omgang met anderen en het leren kennen en begrijpen van eigen gevoelens en die van anderen.

De gastouder speelt een belangrijke rol binnen dit geheel van de ontwikkelingsgebieden door te observeren (kijken en luisteren), leeftijdsgerichte materialen aan te bieden en zich bewust te zijn van de lichaamstaal. Tevens kunnen ontwikkelingen door middel van spel en spelmaterialen worden gestimuleerd.

Spelen is voor kinderen vooral plezier beleven en ontspannen, maar spelen is ook leren! Buitenspelen heeft daarin zijn eigen waarde.

Het is belangrijk zich te realiseren dat ieder kind zich ontwikkelt in zijn eigen tempo.

5.1 De ontwikkeling van 0 tot ongeveer 1,5 jaar

- *Lichamelijk/Persoonlijk*

De lichamelijke verzorging en hygiëne spelen een belangrijke rol in deze leeftijdsfase. Tijdens het koppelingsgesprek worden deze zaken vastgelegd voor zover aan de orde, zoals verschonen, handen wassen, tandenpoetsen, voeding, eventueel medicijngebruik, kleding, slapen en omgang met huisdieren. Verder heeft het kind oefenmogelijkheden voor de lichamelijke functies nodig (draaien, zitten, staan en lopen).

Spel en/of speelgoed: b.v. rammelaar, bad speeltje, zachte bal en later de loopkar.

Er wordt geadviseerd een overdrachtsschrift (het z.g. heen- en weerschriftje) te gebruiken.

- *Verstandelijk/Emotioneel*

Er is een sterke behoefte aan ritme en regelmaat. Communicatie, verbaal en non-verbaal, is belangrijk. Daarnaast is er behoefte aan stimulering van de zintuigen. In deze fase is praten (ook tijdens het verschonen b.v.), knuffelen en liedjes zingen met het kind belangrijk.

Spel en/of speelgoed: b.v. kijkboekjes, vormenstoof en stapelbekers.

- *Sociaal-emotioneel*

De behoefte aan lichamelijk contact is in deze periode erg sterk. Het geeft het kind een vertrouwd en veilig gevoel. Het kind heeft een eigen plekje nodig bij vaste verzorgers.

Spel en/of speelgoed: met aandacht flesje geven of luier verschonen zorgt voor lichamelijk contact.

5.2 De ontwikkeling van ongeveer 1,5 tot 2,5 jaar

- *Lichamelijk/persoonlijk*

Een ruime en veilige leefomgeving waar het kind zijn grove motoriek zoals klimmen, rennen, fietsen kan oefenen, is nodig. Daarnaast is kennismaking met verschillende materialen belangrijk. Ook de fijne motoriek begint op gang te komen, bijvoorbeeld de boterham met een vorkje prikken, torentjes bouwen en scheppen in de zandbak. De beheersing van spieren wordt steeds beter. Tegen het einde van de dreumesperiode (± 2,5 jaar) krijgt het kind beheersing over de sluitspieren en zou begonnen kunnen worden met de zindelijkheidstraining. De leeftijd waarop kinderen hieraan toe zijn is verschillend.

Spel en/of speelgoed: Inlegpuzzels, bouwen met blokken of Duplo, fietsen op een driewieler. Ook de zandbak is favoriet.

- *Verstandelijk/emotioneel*

Een geordende omgeving om zelf te kunnen ordenen is belangrijk. Het spelmateriaal moet prikkelend zijn. Er is behoefte aan actieve taalstimulering, dus praten met het kind bijvoorbeeld over wat je aan het doen bent, is van toegevoegde waarde.

Spel en/of speelgoed: Voorlezen is belangrijk voor de woordenschat van het kind. Liedjes zingen, een bezoek aan speeltuin (grote motoriek) of de kinderboerderij voor het verkennen van de omgeving.

- *Sociaal-emotioneel*

Structuur, regelmaat en vaste verzorgers zijn voor het kind belangrijk als basisveiligheid voor het ontwikkelen van eigen initiatieven. Het kind heeft behoefte aan positieve zelfbevestiging. Het kind wil graag zelf allerlei handelingen doen om ervarend te leren. Contact met leeftijdsgenootjes begint in deze periode te komen.

Spel en/of speelgoed: Materiaal voor imitatiespel is nodig zodat de fantasie geprikkeld kan worden. Ook het doen-alsof spel is leuk en natuurlijk het Kiekeboe, dat het kind leert dat ook al ben je niet te zien, je bent wel in de buurt. Laat het kind zelf een liedje bedenken.

5.3 De ontwikkeling van ongeveer 2,5 tot 4 jaar

- *Persoonlijk/Lichamelijk*

Het kind moet de kans krijgen om te experimenteren. De opbouw in moeilijkheid van spelmaterialen is belangrijk, waarbij als uitgangspunt geldt dat het spel uitdagend moet blijven. **Spel en speelgoed:** Kleuren, verven, plakken is goed voor de ontwikkeling van de fijne motoriek. Bellenblazen en balanceren zijn mooie oefeningen voor de grove motoriek. Daarnaast is het wenselijk ruimte te geven aan het kwijt kunnen van energie van het kind.

- *Verstandelijk/emotioneel*

Het kind wil zijn eigen verhaal kwijt en heeft behoefte aan verbale communicatie met volwassenen en leeftijdsgenootjes. De behoefte om verstandelijke vaardigheden aan te leren begint zich te ontwikkelen. De intelligentie ontwikkeling wordt ook gestimuleerd door de kinderen te betrekken bij de dagelijkse gang van zaken en hen hierover te informeren. Gastouders kunnen kinderen opdrachten geven om dingen te halen. Kinderen worden ook gestimuleerd door hen zelf te laten nadenken, door niet alles zelf voor de kinderen te doen.

Spel en speelgoed:

Mini-loco kan een mooie voorbereiding zijn voor school. Kinderen leren begrippen kennen zoals koud en warm of veraf en dichtbij. De wisseling van de seizoenen is een dankbaar onderwerp in deze leeftijdsfase.

- *Sociaal-emotioneel*

Materiaal voor fantasie en imitatiespel zijn nodig. Er is behoefte aan saamhorigheid en oefenen van de sociale vaardigheid. Daarnaast ontstaat de behoefte aan een plek om zich terug te trekken, alleen of samen met leeftijdsgenootjes. De behoefte aan positieve zelfbevestiging blijft ook op deze leeftijd belangrijk evenals de behoefte aan duidelijke regels.

Spel en speelgoed: Spelen met poppen verkleedkleden of auto's kan de fantasie stimuleren.

5.4 De ontwikkeling van ongeveer 4 tot 8 jaar

- *Persoonlijk/Lichamelijk*

Er is in deze periode sprake van een snelle motorische ontwikkeling, de kinderen hebben moeite om de eigen groei bij te houden. Ze proberen vaak dingen die nog te moeilijk zijn. Het gaat nu steeds meer om het bewegen met een doel in plaats van bewegen om het bewegen. De fijne motoriek ontwikkelt zich vanuit de polsen en niet meer vanuit de schouders en ellebogen.

Spel en speelgoed: b.v. springen met het springtouw en hutten bouwen is een leuke bezigheid buiten.

- *Verstandelijk/emotioneel*

Veel vaardigheden die kinderen opdoen op school worden elders nogmaals geoefend. Kinderen in deze leeftijd nemen spraak van anderen over. Ze gebruiken taal nu ook om zichzelf er mee uit te drukken. Hierdoor gaan ze steeds meer vragen stellen over de wereld om zich heen, over relaties, over hun lichaam enz. Fantasie en werkelijkheid worden in het begin nog door elkaar gehaald. Kinderen kunnen in deze leeftijd meer denken in oorzaak en gevolg. In zintuiglijk opzicht kunnen de kinderen gedifferentieerder waarnemen: details en overzicht.

Spel en speelgoed: In deze leeftijdsfase leren kinderen veel op school. Hier kun je goed op in gaan. In de bibliotheek zijn leuke boekjes om met thema's te werken aan de schoolse vaardigheden. Woordspelletjes en kwartetten waarbij een kind moet omschrijven wat het wil, zijn leerzaam. Kinderen laten bouwen met Lego of Meccano of spelen Electro.

- *Sociaal- emotioneel*

Het samenspelen met andere kinderen neemt een belangrijke plaats in. De invloed van buiten het gezin wordt groter. De relaties tussen kinderen onderling worden belangrijker. Een kind in deze leeftijdsfase is in staat constructiever in een groep te spelen: kan zich verplaatsen in andermans gevoelens, vergelijkt regels en houdt zich aan spelregels. Het kind gaat ook zijn grenzen zoeken.

Spel en speelgoed: Kinderen krijgen behoefte aan samen spelen dus willen ze erop uit; op straat met andere kinderen spelen. Ook willen ze meedoen met rages, bijv. plaatjes sparen van een bekende supermarkt.

5.5 De ontwikkeling van ongeveer 8 tot 12 jaar

- *Persoonlijk/Lichamelijk*

De meeste basisvaardigheden hebben de kinderen nu onder de knie. De bewegingen worden door grote kinderen primair gebruikt om iets mee te doen, bijv. sporten. De fijne motoriek verfijnt zich: schrijven van cijfers en letters op een lijntje is nog een behoorlijke 'priegelklus'.

Spel en speelgoed: Kinderen vinden het fijn te bewegen, dit dient ook als uitlaatklep. Voetballen of een andere sport b.v. gymnastiek, rolschaatsen.

- *Verstandelijk/emotioneel*

Het denken is concreet gericht: de werkelijkheid wordt in toenemende mate belangrijker voor kinderen. Met behulp van concrete dingen ontwikkelen zij het zelfstandig denken en logisch redeneren. Kinderen hebben interesse in de wereld, kijken graag naar het Jeugdjournaal of andere interessante tv-programma's zoals het Klokhuis. Kinderen worden steeds mondiger en meer individuen, die weten wat ze willen en niet willen. Daarom kun je ook vragen naar wat het kind graag zou willen doen. Ze hoeven niet altijd hun zin daarin te krijgen maar juist met behulp van onderhandelen leren compromissen af te sluiten.

- *Sociaal-emotioneel*

De leeftijdsgroep wordt richtinggevend voor de normen. Er zijn regelmatig conflicten met de normen van de volwassenen. Aan de ene kant worden de kinderen steeds zelfstandiger, aan de andere kant kunnen ze nog niet buiten de volwassenen; ze hebben behoefte aan een steuntje in de rug op hun ontdekkingsreis naar zelfstandigheid.

Spel en speelgoed: Kinderen gaan vergelijken. Ze kijken hoe andere kinderen spelen, wat andere kinderen belangrijk vinden. Dit nemen ze mee in hun spelkeuzes. Kinderen leren regels af te spreken bij bijvoorbeeld verstoppertje.

5.6 Buiten spelen

Buiten spelen geeft kinderen de mogelijkheid zich op allerlei gebieden te ontwikkelen en plezier te hebben. Ze komen fysiek in beweging, kunnen hun fantasie inzetten en worden zich bewust van natuur en milieu. Het buitenspelen stimuleert het zelfvertrouwen, grenzen worden verkend en ook verlegd. Wetenschappelijk is bewezen dat door te bewegen er stofjes vrijkomen in het lichaam (o.a. dopamine) die ervoor zorgen dat we ons prettig voelen. Bewegen is ook een goede training voor onze hersenen. De hersenen sturen prikkels naar de spieren, waardoor ze nieuwe verbindingen en cellen aanmaken. Daardoor draagt bewegen bij aan concentratieverhoging en breinontwikkeling.

Een gastouder doet er daarom goed aan om de mogelijkheden in de tuin en daarbuiten te verkennen en dit mee te nemen in de speelruimte van de kinderen.

Per jaargetijde vraagt dit om verschillende mogelijkheden en acties. Denk bijvoorbeeld aan de herfst waarin het een goed moment is met kinderen het bos in te gaan, laarzen aan, stampen in de plassen, verzamelen van afgevallen dennenappels, bladeren en eikels. In het voorjaar zijn lammetjes bij een boer in de buurt, een leuk uitje. Of je gaat naar iemand die kippen houdt. Vraag of je daar een keer met de kinderen langs mag gaan, om bij het eieren rapen aanwezig te zijn. Thuis kun je dan b.v. een ei bakken, een ei koken of een ei verwerken in het beslag van de koekjes.

In de zomer dient de gastouder zich bewust te zijn van de risico's van de zon. Zo kan er in de tuin een schaduwplek worden gecreëerd. Het gebruik van zonnebrandcrème wordt geadviseerd. Overleg eventueel met de vraagouder of ze hier zelf voor zorgen. Soms kan binnen spelen een betere optie zijn dan buiten (wel of niet in de schaduw).

5.7 Digitale media: leuk, maar blijf kritisch.

De digitale wereld heeft een enorme opmars doorgemaakt en is niet meer weg te denken uit de omgeving van zowel jonge als oudere kinderen. Het biedt kansen en brengt ook risico's met zich mee.

Speelgoed dat onder digitale media valt zijn: telefoons, tablets (of iPad), spelcomputer (games) computer (internet) en de virtual reality.

Aspecten die het voor de kinderen leuk maken:

- * Digitale media draagt bij aan *vermaak en ontspanning*: kinderen mogen graag spelletjes doen op een tablet of telefoon, ook zijn er vele apps te downloaden die bijdragen aan creatief spelen. Bijv. leren tekenen, het bouwen van een stad enz.
- * Digitale media draagt bij aan *sociale contacten*: Kinderen vinden het leuk contacten te hebben met leeftijdsgenoten via facebook, snapchat of WhatsApp. Ze delen hun belevenissen met elkaar waardoor contacten onderling verstevigd kunnen worden.
- * veel spelletjes of televisieprogramma's hebben een *educatief karakter*.
- * Een *tijdslimiet* hanteren wordt aanbevolen. De gastouder kan dit zelf bepalen of in samenspraak met de vraagouder. Een kookwekker kan een handig hulpmiddel zijn.
- * Op You Tube kun je een map aanmaken per opvangkind die regelmatig een filmpje mag zien op de tablet. Zo weet je waar het kind naar kijkt.

Risico's

Het is belangrijk op te letten dat er geen *verslaving* optreedt. Dit klinkt wellicht ernstig, maar uit onderzoek is gebleken dat verslaving al bij jonge kinderen kan optreden.

Let op de *lichamelijke houding*: Tegenwoordig hebben al jonge kinderen kans op schouderklachten als gevolg van een verkeerde, voorovergebogen houding tijdens tablet gebruik. Let hierop door de kinderen een plek aan de keukentafel aan te bieden of gebruik te maken van een schoot kussen.

Digitaal pesten. Het negatief achtervolgen van kinderen met opmerkingen, bedreigingen. Het openbaar maken van foto's etc.

Wat krijgen ze te zien?

Belangrijk is en blijft om geïnteresseerd te zijn in de dingen die het kind meemaakt op internet, zowel de leuke als de minder leuke. Dus vraag je kind wat hij op You Tube heeft geplaatst, waar hij op geabonneerd is en of je "mijn verhaal" van snapchat eens mag bekijken. Download ook de app Snapchat en doe lekker mee.

Opvoeden

Breng het kind bij, dat wat je eenmaal op internet of social media plaatst, er nooit meer af kan. Dus dat het kind goed moet nadenken wat hij post en zeker geen emotionele of negatieve meningen plaatsen.

Geen vervanging van het voorleesmoment of het buiten spelen

Zet digitale media niet in als "gemak" en laat het niet de plaats innemen die het voorlezen of buiten spelen verdiend. Alle facetten biedt het kind andere vaardigheden en ontwikkelingsmogelijkheden.

Lijst met gebruikte afkortingen:

LRK: Landelijk Register Kinderopvang (www.landelijkregisterkinderopvang.nl)

PRK: Personen Register Kinderopvang

RIE: Risico Inventarisatie en Evaluatie

VOG: Verklaring Omtrent Gedrag